

СЛАВІСТИЧНИЙ ЕТАП ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ ШЕВЧЕНКІАНИ ЛУКИ ЛУЦІВА: ХРОНОЛОГІЯ, ГЕОГРАФІЯ, РЕЦЕПЦІЯ

Ірина РОЗДОЛЬСЬКА

*доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри української літератури імені академіка М. Возняка
Львівського національного університету імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, м. Львів
ORCID: 0000-0002-3308-1981
yaremchuk.iryuna74@gmail.com*

У статті вперше запропоновано у міжвоєнному періоді життєтворчості Луки Луціва (1895–1984) виокремити славістичний етап з 1921–1937 року. Досі у літературознавстві йшлося про літературно-ідеологічну ідентичність Л. Луціва у 20–30-х роках ХХ ст. як вістниківську, донцовську, спорадично зауважено, що науковець також тяжів до етичного, «католицького» підходу в дослідницькій методології. Також сам Лука Луців презентував себе як лицаря «Червоної калини», тобто представника мілітарного покоління Українських Січових Стрільців, а власну наукову діяльність потрактував як спосіб боротьби із більшовизмом, загалом новим витком власних національно-визвольних змагань. Такі національно-екзистенційні установки Луки Луціва детерминували спосіб мислення та аналітику у його слов'язознавчій діяльності.

З такого погляду систематизовано відповідні біографічні факти та літературознавчий набуток, позначений виразним слов'язознавчим напрямом у дослідженнях феномену Тараса Шевченка. Тут ідейно та методологічно Лука Луців солідарний та суголосний з науковими пошуками Яна Махалія та Степана Смаль-Стоцького. Підсумовано, що у розвідках «Т. Шевченко в слов'янських літературах», «Август Харамбашіч і Тарас Шевченко», які вивершують етап життєтворчості Луки Луціва, окреслено силове поле широкої творчої контактології поезії Тараса Шевченка із слов'янським культурним світом – від перекладу, інтертекстуальної взаємодії до історико-літературних студій. Акцентовано на рецепції творчого феномена Т. Шевченка як поета національної екзистенції українського народу та митця світового масштабу. Л. Луців наголошує на актуальності Шевченкового феномену для західних і південних слов'ян особливо на етапі визвольних змагань чи конструювання національної визвольної парадигми. Для білоруського світу життєтворчість Т. Шевченка постала інспіруючою до поетологічного та ідейного розвитку. Дослідник таким чином наголошує на концепті слов'янської культурної єдності без російської імперської ідеологічної і політичної домінанти і на суттєвому внеску слов'янських національних культур у шевченкознавство.

Ключові слова: *Лука Луців, покоління Українських Січових Стрільців, Тарас Шевченко, слов'янський світ, рецепція.*

THE SLAVIC STAGE OF LITERARY SCHOLARSHIP BY LUKA LUTSIV: CHRONOLOGY, GEOGRAPHY, RECEPTION

Iryna ROZDOLSKA

*Doctor of Philological Sciences, Docent,
Professor of the Mykhailo Vozniak Department of Ukrainian Literature
Ivan Franko National University of Lviv
1 Universytetska Str., Lviv
ORCID: 0000-0002-3308-1981
yaremchuk.iryana74@gmail.com*

The article is the first to propose distinguishing the Slavic stage from 1921–1937 in the interwar period of the life of Luka Lutsiv (1895–1984). Until now, literary studies have been concerned with the literary and ideological identity of L. Lutsiv in the 20–30s of the twentieth century as a Vistnykian, Dontsovian, and it has been occasionally noted that the scholar also tended to an ethical, “Catholic” approach in his research methodology. Luca Lutsiv also presented himself as a knight of the “Red Viburnum”, that is, a representative of the military generation of the Ukrainian Sich Riflemen, and interpreted his own scientific activity as a way of fighting Bolshevism, and in general as a new round of his own national liberation struggle. Such national and existential attitudes of Luka Lutsiv determined the way of thinking and analytics in his Slavic studies.

From this perspective, the author systematises the relevant biographical facts and literary heritage marked by a distinct Slavic trend in the study of the Taras Shevchenko phenomenon. Here, ideologically and methodologically, Luka Lutsiv is in solidarity and consonant with the scientific research of Jan Mahal and Stepan Smal-Stotsky. It is concluded that in the studies “T. Shevchenko in Slavic Literatures”, “August Harambasic and Taras Shevchenko”, which culminate the stage of life’s work of Luka Lutsiv, the force field of the broad creative contactology of Taras Shevchenko’s poetry with the Slavic cultural world is outlined – from translation, intertextual interaction to historical and literary studies. The article focuses on the reception of the creative phenomenon of Taras Shevchenko as a poet of national existence of the Ukrainian people and an artist of world scale. L. Lutsiv emphasises the relevance of the Shevchenko phenomenon for Western and Southern Slavs, especially at the stage of liberation struggles or the construction of a national liberation paradigm. For the Belarusian world, Shevchenko’s life’s work was an inspiration for poetic and ideological development. The researcher thus emphasises the concept of Slavic cultural unity without Russian imperial ideological and political dominance and the significant contribution of Slavic national cultures to Shevchenko studies.

Key words: *Luka Lutsiv, Ukrainian Sich Riflemen generation, Taras Shevchenko, Slavic world, reception.*

Постановка проблеми. Лука Луців (1895–1984) генераційно є представником мілітарної поколінневої спільноти Українських Січових Стрільців і стрілецька визвольна ідея детермінувала його життєтворчість.

У радянському літературознавстві дослідник був замовчуваною постаттю з огляду на послідовну антибільшовицьку поставу у громадському та науковому житті, на відміну від діаспорного культурного простору, маркованого виходом монографій, публікацій у науковій та новинарській періодиці. Хоча загалом постать науковця не має досі стереометричного осмислення. У нашій діяльності частково уже актуалізовано її в національному історико-літературному «тут і тепер» із висвітленням окремих сторінок життя і творчості, власне з увагою до шевченкознавчих пошуків як генерального напрямку дослідництва [15; 19]. Вдалося 2021 року також упорядкувати усю шевченкознавчу спадщину Луки Луціва у збірнику «Луців Лука. Шевченкіана. Літературознавство» [8]. Виданням вдалося охопити не лише його найбільш відому розвідку американського періоду «Тарас Шевченко – співець української слави і волі», а також розпорошені шевченкознавчі публікації зі сторінок американських українських видань 1940–1980-х років разом із дописами міжвоєнного періоду у галицькій, чеській пресі, що апробують його докторат «Т. Шевченко в слов'янських літературах». Зібраний матеріал, хронологічний підхід у роботі дав змогу у загальному увиразнити масив шевченкознавчої діяльності Луки Луціва в її громадянському, пропагандивному, дослідницькому аспектах та доповнити таким чином саме міжвоєнний період життєдіяльності слов'янознавчими студіями.

Про славістичні зацікавлення Луки Луціва цього часу було донедавна відомо те, що він є автором розвідки «Август Харамбашіч і Тарас Шевченко» (Львів, 1937), однак це не єдина праця зазначеного напрямку. У підготовленому виданні вміщено першу редакцію реконструкції його славістичної розвідки «Тарас Шевченко в слов'янських літературах» з початковою увагою до тих фактів життєпису, які спричинили появу праці.

У спробах періодизації життєтворчості Луки Луціва, що маємо тепер, у міжвоєнному проміжку 20–30-х років ХХ ст. уже виокремлено насамперед «вісниківський» період його співпраці із часописом «ЛНВ» – «Вістник» під управлінням Дмитра Донцова як найбільш очевидний для опрацювання [18]. Тут представлено критика як прихильника «націоналістичного» літературно-ідеологічного напрямку, який у власній методології національно-екзистенційну парадигму доповнює принципами католицького літературно-ідеологічного напрямку. Також слід враховувати самоідентифікацію дослідника як учня С. Смаль-Стоцького і представника його філологічної школи. Отже, можна побачити, що міжвоєнний період у біографії Луки Луціва виходить за рамки початкового осмислення його як власне «вісниківського». У ньому також присутні тяглість співпраці з НТШ та українознавчо-слов'янознавчих пошуків.

Власне, тому актуальним є виокремлення славістичного етапу у дослідницькому життєписі Луки Луціва міжвоєнних літ і його проблемно-тематичний огляд.

Маємо на меті хронологічну систематизацію славістичної діяльності шевченкознавця, окреслення географічного ареалу українсько-слов'янських текстових контактів у координатах поезії Т. Шевченка та слов'янських особливостей ідейно-естетичного сприйняття Шевченкової творчості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Початком славістичного етапу наукової діяльності у життєписі Луки Луціва став 1921 рік. Після завершення Визвольних змагань, терміну перебування у таборах інтернованих вояків у Тухолі у березні 1921 році [4, с. 474] він вирушив до Праги, столиці Чеської Республіки, здобувати вищу освіту та ступінь доктора філософії. У Празі перебував до червня 1926 року [4, с. 474]. Тоді уряд Чеської Республіки за президентства Томаша Масарика сприяв українській громаді, а особливо політичним емігрантам, військовим ветеранам в облаштуванні власного культурно-освітнього побуту. Тому Лука Луців зміг записатися на університетські студії.

Було вибрано навчання у Празькому Карловому університеті та в Українському Вільному університеті, який якраз був переміщений із Відня до Праги і 5 жовтня 1921 року розпочав офіційну діяльність [13, с. 121]. Навчальні структури УВУ розташовувалися також на навчальній базі Карлового Університету. Симон Наріжний зауважив, що «з перенесенням до Праги УВУ почав керуватися приписами Карлового Університету. Він засвоїв собі конструкцію, правила та регуляміни Карлового Університету, якими й керувався як в адміністративних, так і наукових справах. Це мало ті корисні наслідки, що влегчило УВУ рішення багатьох складних проблем. Співробітництво УВУ з Карловим Університетом виявилось також і в тому, що УВУ часом запрошував чеських професорів для переведення іспитів з тих дисциплін, з яких УВУ не мав професора» [13, с. 121].

У мемуарах Лука Луців зазначив, що для докторату з українського літературознавства вибрав славістичний компаративний напрям шевченкознавчої галузі. Тему «Т. Шевченко в слов'янських літературах» виконував під патронатом видатних славістів, україністів Яна-Гануша Махалья (Jan Hanuš Máchal) і Степана Смаль-Стоцького.

Ян Гануш Махаль – професор слов'янських літератур Карлового Університету, у спадщині якого М. Неврлий вирізняє як знакові тритомну його «Історію слов'янських літератур» (1922, 1925, 1929), у якій окреме важливе місце відведено українському письменству, праці про слов'янські міждіалектні зв'язки та шевченкознавчі студії, зокрема «Taras Ševčenko» (1919) [14]. Ян Махаль захоплений політичним виміром творчості Т. Шевченка, потрактував його як визначного мислителя та митця [11, с. 120].

Професор С. Смаль-Стоцький також успішно працював на перехресті слов'янознавства та шевченкознавства. Його «Інтерпретації», зазначила Роксана Харчук, стали основою сучасного шевченкознавства: «Лука Луців належав до наукової школи Степана Смаль-Стоцького, котра сповідувала філологічний метод дослідження літератури. Крім Луціва, до неї також належали згаданий Омелян Цісик і Дмитро Николишин, автор книжки про історичні твори Шевченка. Саме

книжки двох останніх, видані у 1920-х роках, передували славетному дослідженню їхнього вчителя «Т. Шевченко. Інтерпретації», з якого й беруть початок усі наші нинішні інтерпретації й реінтерпретації» [16].

На підставі аналізу датування перших апробаційних статей Л. Луціва можна виснувати, що робота над текстом тривала впродовж 1925 року, а закінчилась, за визнанням самого автора, до червня 1926 року, увінчавшись успішним захистом [4, с. 474].

Лука Луців був прихильником ідеї культурного єднання слов'янських національних спільнот, однак переконаний, що це має відбуватися без російського домінування, із дотриманням окремих політичних національних інтересів кожного народу. Як і Степан Смаль-Стоцький, був противником створення всяких штучних слов'янських єдностей, на зразок «праруської мови» чи «общеруської» нації часів Київської Русі [2]. Йому важливо реконструювати ті напрями міжнаціонального слов'янського порозуміння і солідарності, що їх вибудовує українська поезія, входячи у слов'янський світ, важливо представити рецепцію Шевченкового слова у чеській, польській, словацькій, хорватській, білоруській, словенській художній свідомості. Р. Харчук справедливо вирізняє актуальність дослідницької проблематики шевченкознавчої компаративістики Луки Луціва: «Той факт, що росіяни використали слов'янофільство у власних імперських цілях – окреме питання. Лука Луців був одним із тих, хто це розумів і працював у ділянці славістики. <...> ця тема (Шевченко у слов'янському світі – *I.P.*) ще зовсім не вичерпала себе й має, крім історико-літературного, й практичне значення для майбутнього не тільки славістичної науки, а й геополітики» [16].

Осмислення вхідчин Шевченкового слова у слов'янський світ Лука Луців розпочинає закономірно із чеського письменства. У березні 1925 року в українському празькому часописі «Студентський вісник» з'явилася друком розвідка «Голос чеської критики про Шевченка та його життя» [3]. У квітні 1925 року – бібліографічна стаття про чеську шевченкіану [6].

Опанувавши мову, призбивавши ретельно бібліографію перекладів поезії Т. Шевченка чеською мовою, літературно-критичних згадок про Т. Шевченка, відновивши хронологію джерел, дослідник починає так би мовити *ab ovo*, від першої згадки імені чи твору Т. Шевченка, від першого перекладу. Він встановив, що перша згадка творчості Шевченка стосується 1845 року: «<...> про Шевченкову «Тризну» – та й то анонімно. <...> Це, здається, й є перший публічний голос чеською мовою про Шевченків твір, та й то, не згадавши навіть імені Кобзаря! Слідуючий голос приходиться зареєструвати аж із самого кінця 50-х рр.» [8, с. 34]. Така запізніла згадка пояснюється тим інформаційним вакуумом, який панував у інших національних культурних середовищах, із якими працювали чеські письменники К.В. Зап, Людвик з Рітербергу і Вацлав Дундер, відповідно інформуючи співвітчизників. Інша причина, на якій особливо зацентровано у висновках статті «Голос чеської критики про Шевченка за його життя», – це «неприхильність російської критики» до українського генія» [8, с. 40].

Вацлав Дундер (Wacław Dunder), чеський літературознавець, у 1850-х роках мешкав у Галичині, а в цей час, тобто до кінця 50-х років, підкреслив Лука Луців, про Шевченка галичани самі майже нічого не знали [8, с. 35]. У публікації академіка Михайла Возняка «Перший етап зацікавлення Шевченком на Галичині» можемо знайти підтвердження цієї тези. У 1840-х роках члени Руської Трійці мали доступ до окремих творів Т. Шевченка, за винятком окремих передруків із Шевченка, більшість переписувалася від руки. І аж смерть поета 1861 року створила «інформаційний привід», пришвидшивши процес підготовки до друку творів, що сталося аж у 1867 році [1]. Попри це, В. Дундеру належить першість у публікації шевченкознавчої розвідки у чеському літературознавстві, що відбулося 1860 року. Хоча 1859 року з'явилася чеською мовою «замітка» російського літературознавця А. Пипіна. Порівнюючи обидві праці, Лука Луців більше уваги віддає розвідці В. Дундера, який потрактував творчу постать Т. Шевченка не тільки як вихідця із народу, але як митця глибоко національного, виразника національної екзистенції, адже «предметом дум його є й надалі Україна» [8, с. 37].

Лука Луців свідомий того, що бездержавний статус українців у російській імперії провокує їхнє представлення як соціальних і національних маргіналів, провінційним населенням із відповідною провінційною літературою, про що акцентує у статті «Шевченко та чехи й словаки», надрукованій 1926 року в празькій «Новій Україні» під час розгляду «замітки» А. Пипіна: «Молодий Пипін признавав українську літературу «провінційальною», котра не може «спричинити роздвоєння», бо мовляв, великоруська освіта так ввіссалася в Україну, що про літературний сепаратизм не може бути і мови» [8, с. 73].

Поруч із іменем В. Дундера Лука Луців згадує й імення Йосифа Первольфа (Josef Perwolf), історика-славіста, який того ж 1860 року присвятив творчості Т. Шевченка окрему розвідку, що відзначалася широтою огляду феномену Т. Шевченка порівняно також із поетами М. Кольцовим та Р. Бернсом. Однак Луців не сприймає роздумів Й. Первольфа про «підключення» українців до росіян на полі літературної мови: «Мовляв, «діяльність цих письменників обмежується» «*rouze vzděláváním pole prstonárodního*», що не шкодить літературному «*srojení*» із великоросами, котрих мову і самі українці досить гарно плекають. Погляд цей відпо-відав сумній тогочасній дійсности» [8, с. 38]. При цьому відзначає і першість його перекладу чеською мовою із Т. Шевченка – поеми «Іван Підкова» [8, с. 390]. Лука Луців у статті «Т. Шевченко та чехи й словаки» також встановлює, що Й. Первольф перекладав «...не з українського оригіналу, а з московського перекладу Шевченкової поеми, зробленого поетом-революціонером М. Михайловим» [8, с. 75]. Таку ж оцінку перекладові Й. Первольфа дав М. Мольнар 1961 року у розвідці «Тарас Шевченко у чехів та словаків», про що пише Ігор Мельниченко у енциклопедичній силуеті Й. Первольфа [12, с. 33]. Бачимо, що праця Л. Луціва значно випередила тотожний, але часово значно пізніший оцінний висновок М. Мольнара. Хоча самому Л. Луціву найбільше до вподоби переклад пера Ружени Єсенської (Růžena Jesenská), у цьому він солідарний із Іваном Франком.

Переломним моментом чесько-українських літературних взаємин у «координаті» Т. Шевченка вважає Л. Луців вихід Шевченкового Кобзаря і тих творів, у яких Т. Шевченко розгортає чеські національні теми, наприклад, поеми «Ян Гус», яку свого часу Т. Шевченко надсилав Шафарикові, однак через цензурні умови росії твір дійти до адресата не зміг.

Загалом можна виснувати про органічність Шевченкової поезії у чеській культурній свідомості. Тим паче, що Ян Махаль у власних «Споминах про Шевченківські Свята у Празі» зауважив, що «Шевченківські Свята гарно вдавалися», були уряджені «пієтично», насамперед у національно-культурному контексті, особливо виокремлюючи шевченківську академію 1914 року, на якій виголошував доповідь [9, с. 2].

Лука Луців підмітив, що фокусування тієї чи іншої слов'янської національної культури на творчості Т. Шевченка залежало від внутрішньополітичних факторів. Цьому присвячено висновкову дисертаційну статтю «Т. Шевченко у славян» (1926) [7]. Обмеженість, «односторонній погляд» у рецепції слов'янолюбних ідей Т. Шевченка російським культурним середовищем із В. Белінським у провіді пояснено якраз московською, тобто імперіальною версією слов'янофільства і небажанням вбачати в українському поетові «національного пророка вселюдського значення», а не тільки простонародного поета-кріпака [8, с. 48]. У сорокові роки ХІХ століття польська література, акцентує Л. Луців, була зафіксована відповідно до національних імперативів на «зриві» «до бою за повернення своєї волі». Лише у 60-х роках ХІХ століття інтерес до «Кобзаря» було зумовлено його політичною актуальністю в умовах нового етапу польського національного змагу за власну землю [8, с. 48]. І це, відповідно, посприяло розвитку шевченкознавства. Л. Луців виокремлює «поважні студії польською мовою» про Т. Шевченка Леонарда Совінського (Leonard Sowiński) і Гвідо Батталії (Gwido baron Battaglia). Розвідка Л. Совінського про Т. Шевченка із залученим авторським перекладом поеми «Гайдамаки» 1861 року була першою польською шевченкознавчою студією [20]. Причому Л. Луців акцентує, що Совінський дав «часово найбільшу студію про Шевченка, якої тоді ще не мали й самі українські поклонники поета» [8, с. 95]. А дослідження Гвідо Батталії про життя і творчість Т. Шевченка 1865 року [21] стало першим таким у Галичині, акцентує І. Мельник [10]. Їхня поява разом із низкою перекладів поетичних зразків сприяла зверненню не лише до української культури, але і до українського етнічного питання у польських історичних кресах у процесі протистояння із росією.

У статті «Л. Совінський і Т. Шевченко» Луки Луціва розгорнуто тезу ширше: «Микола І здавив польський самостійницький рух після невдалого повстання, так, що аж до його смерті «на всіх язиках все мовчало». Коли ж за панування Олександра І настали деякі пільги, заворушилися знова між іншими й поляки, приготівляючися до нового повстання. І ось тоді послуговувалися поляки Шевченковими надрукованими, нелегальними поезіями в ціли агітації за повстанням між українським народом» [8, с. 92]. Несприйняття у польській критиці Шевченкових

історичних поем із темою гайдамаччини вмотивоване ідеологічно, політичним контекстом розвитку державницької месіанської ідеї польського народу. При цьому Л. Луців віддає належне піонерській розвідці Л. Совінського про Т. Шевченка, яка випередила рефлексії української критики.

У сербському культурному просторі Луців фіксує Шевченківський текст майже у 70-х роках XIX століття, пояснюючи таке пізнє входження російським вектором сербської зовнішньої політики: «...Сучасники Шевченка захоплювалися слов'янсько-російським централізмом, а український поет, кирило-методіївський братчик, був найбільшим ворогом Москви» [8, с. 139].

Найбільш адорованим поетом-шевченколюбом у візії Л. Луціва постає хорватський поет Август Харамбашіч, який, як і Т. Шевченко, є співцем хорватської національної ідеї. Чуйні і точні переклади Харамбашіча із Шевченка породжені не лише високою перекладацькою майстерністю, а й особистою екзистенційною його солідарністю з українцем, розлога критично-біографічна праця про нього суттєво спричинилися до популяризації постаті Т. Шевченка у хорватському письменстві. Також творча контактологія А. Харамбашіча із Т. Шевченком стала предметом славістичної доповіді Л. Луціва під час його участі 1934 року у міжнародному З'їзді Слов'янських Філологів у Варшаві, про що зазначено у спогадах дослідника.

Маркером входження Шевченкової музи у білоруську національну художню свідомість для Луки Луціва є творчість Янки Купали, у якій можна спостерегти інтертекстуальну взаємодію образності і ритму, що дало підстави Луці Луціву говорити про переспіви із Шевченкової творчості. Хронологічно найпізнішу увагу у білорусів до Т. Шевченка – аж у XX столітті, після подій 1905 року – український дослідник пояснює браком політичної національної свідомості білорусів і несприятливими політичними обставинами. Творча взаємодія із Шевченком суттєво допомогла Янці Купалі у розвитку не лише власного таланту, але і в поступі білоруського письменства: «Се улегшувало йому становище його рідної літератури, якій він не лиш задумував бути, але дійсно таки і стався першим більшим поетом; на його думку не сміють молоді білоруські літературні сили вислугуватися чужим літературам, московській чи польській, а мають працювати тільки для свого народу» [8, с. 63].

Однак «найбільшим прихильником Шевченкової творчості» Л. Луців вважає словенського католицького священика о. Йосипа Абрама (Josip (Jože) Abram.), у перекладацькій роботі якого поєдналися не лише ентузіазм піонера шевченкової теми у словенському перекладацтві, а й любов до Шевченкового слова та любов до українського народу. У статті Лука Луців з'ясував генетичний контекст перекладацької діяльності о. Йосипа Абрама, у якому і вивчення історії та географії України, зокрема доби Шевченка, праць про нього, та вивів формулу міжкультурної комунікації перекладача: «<...>розуміти поета – значить розуміти його батьківщину<...>» [8, с. 142]. В результаті його збірки перекладів шевченкіани 1907 і 1908 року спричинили абсолютне визнання і у словенському, і в українському

культурних колах. Ще більшого захоплення у Луки Луціва викликало те, що перекладач, окрім власне перекладацьких здобутків, збагатив шевченкознавство фаховими студіями про Т. Шевченка і його добу. Слід розуміти, що такий багатоглядий, перекладацько-дослідницький підхід у залученні творчості Т. Шевченка у контекст іншої літератури Лука Луців вважав за найбільш оптимальний, адже підкреслює його, наприклад, у силветах А. Харамбашіча, Л. Совінського.

Богдан Якимович у персональній статті про Л. Луціва зазначив, що той іще співробітничав із такими славістичними часописами, як «*Biuletyn Polsko-Ukraiński*», «*Slavische Review*», де друкував власні «українознавчі дослідження» [17]. Цей аспект діяльності Луки Луціва потребує окремих досліджень.

Висновки. Отож, славістичний етап у життєтворчості Луки Луціва міжвоєнного періоду реалізовувався впродовж 1921–1937 років і був позначений здобуттям вищої освіти у Чеській Республіці, роботою над докторською працею «Т. Шевченко в слов'янських літературах» із широкою географією культурно-перекладацької контактології (Чехія, Польща, Словаччина, Словенія, Сербія, Хорватія, Білорусь, росія), участю у славістичних заходах, співпрацею із українськими та слов'янськими часописами за межами України. Славістичний аспект шевченкознавства Луки Луціва позначений осмисленням концепту слов'янства, позбавленого імперського московського домінування. Українському досліднику у слов'янській рецепції імпонує сприйняття Тараса Шевченка як митця загальнонаціонального масштабу та поета-образотворця світового рівня, який продуктивно вплинув на рух естетичної думки, сприяв увиразненню національного образу світу окремих слов'янських літератур. Вхідження Тараса Шевченка у слов'янський світ розширило наукові обрії шевченкознавства. У майбутньому варто доповнити життєпис Луки Луціва-славіста невідомими подробицями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Возняк М. Перший етап зацікавлення Шевченком на Галичині (10.03.1946). *Збруч / Zbruc*. URL: <https://zbruc.eu/node/103836> (дата звернення: 20.04.2023).
2. Даниленко О. Степан Смаль-Стоцький – учений і «реальний політик» (до 160-річчя з дня народження). *Shron1*. 2019. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Danylenko_Oleksandr/Stepan_Smal-Stotskyi_uchenyi_i_realnyi_polityk.pdf? (дата звернення: 20.04.2023).
3. Луців Л. Голос чеської критики про Шевченка та його життя. *Студентський Вістник* : бюлетин Центрального Союзу українського студентства в Празі. Прага, 1925. Р. III. Ч. 3 (березень). С. 15–21.
4. Луців Л. Література і життя. Літературні оцінки. Джерзі Ситі ; Нью-Йорк : Видавництво УНС «Свобода», 1981. 480 с.
5. Луців Л. Тарас Шевченко та чехи й словаки (Причинок до історії чесько-словацько-українських літературних взаємин). *Нова Україна* : місячник письменства, мистецтва, науки і громадського життя / під ред. М. Галагана, Н. Григоріва й М. Шаповала. Прага, 1926. Р. V. Ч. 3–4 (бер.-квіт.). С. 103–117.

6. Луців Л. Чеська шевченкіана : (бібліографічний покажчик). *Студентський Вістник* : бюлетин Центрального Союзу українського студентства в Празі. Прага, 1926. Р. IV. Ч. 3 (березень). С. 42–44.
7. Луців Л. Шевченко у Славян. *Студентський Вістник* : бюлетин Центрального Союзу українського студентства в Празі. Прага, 1926. Р. IV. Ч. 3 (березень). С. 3–5.
8. Луців Лука. Шевченкіана. *Літературознавство* : збірник наукових праць / упорядкув., передм., прим. Ірини Роздольської. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2021. 428 с.
9. Махаль Я. Спомин про Шевченківські Свята у Празі. *Студентський Вістник* : бюлетин Центрального Союзу українського студентства в Празі. Прага, 1926. Р. IV. Ч. 3 (березень). С. 2–3.
10. Мельник І. Перша галицька книга про Шевченка. *Збруч / Zbruc*. 09.03.2014. URL: <https://zbruc.eu/node/19727> (дата звернення: 20.04.2023).
11. Мельниченко І. Махал Ян. *Шевченківська енциклопедія*. Т. 4. : М–Па : У 6 т. / гол. ред. М.Г. Жулинський. Київ : Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка, 2013. С. 119–120.
12. Мельниченко І. Первольф Йозеф. *Шевченківська енциклопедія*. Т. 5: Пе–С : у 6 т. / Гол. ред. М.Г. Жулинський. Київ : Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка, 2015. С. 33.
13. Наріжний С. Українська еміграція: культурна праця української еміграції між двома світовими війнами. Ч. 1. Прага, 1942. 372 с.
14. Неврлий М.Я., Бабота Л. Махал Ян-Гануш. *Енциклопедія Сучасної України* : енциклопедія (електронна версія) / ред.: І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. Т. 19. URL: <https://esu.com.ua/article-67108> (дата звернення: 16.01.2023).
15. Роздольська І. Літературно-ідеологічні домінанти літературно-критичної постави Луки Луціва-критика у 1920–1930-х роках. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород. 2020. Вип. 13. Т. 3. С. 132–136.
16. Харчук Р. Повернення Луціва-шевченкознавця. *Збруч / Zbruc*. 7.06.2021. URL: <https://zbruc.eu/node/105629>.
17. Якимович Б.З. Луців Лука. *Енциклопедія історії України* : Т. 6: Ла–Мі / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ : В-во «Наукова думка», 2009. 790 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Lutsiv_Luka (дата звернення: 29.03.2023).
18. Яремчук (Роздольська) І. Лука Луців як шевченкознавець у журналі «ЛНВ» – «Вісник». *Наукові записки*. Вип. 124. Серія «Філологічні науки» (літературознавство). Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. С. 193–201.
19. Яремчук (Роздольська) І. Шевченкознавча діяльність Луки Луціва у США: проблема хронології та генетичного контексту. *«Апостол правди і науки»* : матеріали Міжнар. наук. шевченківської конф. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. С. 325–334.

20. Taras Szewczenko, studium przez Leonarda Sowińskiego, z dołączeniem przekładu «Hajdamaków». Wilno. Nakładem Michała Gałkowskiego, 1861. W drukarni A.H. Kirkora, str. (2) +LVIII + 127.

21. Taras Szewczenko, życie i pisma jego, napisał Gwido baron Battaglia. Lwów: Nakładem redakcji «Tygodnika Naukowego», 1865. 57 s.

REFERENCES

1. Voznyak, M. (1946). Pershyj etap zacikavlennya hevchenkom na Galychyni [The First stage of Shevchenko's interest in Galicia]. *Zbruc*. Retrieved from: <https://zbruc.eu/node/103836> [in Ukrainian].

2. Danylenko, O. (2019). Stepan Smal-Stotskyi – uchenyi i «realnyi polityk» (do 160-richchia z dnia narodzhennia) [Stepan Smal-Stotskyi is a scientist and a “real politician” (on his 160th birthday).] *Shron*. Retrieved from: https://shron1.chtyvo.org.ua/Danylenko_Oleksandr/Stepan_Smal-Stotskyi_uchenyi_i_realnyi_polityk.pdf [in Ukrainian].

3. Lutsiv, L. (1925). Holos cheskoï krytyky pro Shevchenka ta yoho zhyttia [The voice of Czech critic about Shevchenko and his life]. *Student-s'kyi Vistnyk*, 3, pp. 15–21 [in Ukrainian].

4. Lutsiv, L. (1981). Literatura i zhyttia. Literaturni otsinky [Literature and life. Literary evaluations], Jersey City; NY [in Ukrainian].

5. Lutsiv, L. (1926). Taras Shevchenko ta chekhy y slovaky (Prychynok do istorii chesko-slovatsko-ukrainskykh literaturnykh vzaiemyn) [Taras Shevchenko and the Czechs and Slovaks (Reason for the history of Czech-Slovak-Ukrainian literary relations)]. *Nova Ukraina*, 3–4, pp. 103–117 [in Ukrainian].

6. Lutsiv, L. (1926). Cheska shevchenkiana: bibliografichnyy pokazhchyk [Czech Shevchenkiana: bibliographic index]. *Students'kyi Vistnyk*, 3, pp. 42–44 [in Ukrainian].

7. Lutsiv, L. (1926). Shevchenko u Slavyan [Shevchenko in the Slavs]. *Studentskyi Vistnyk*, 3, pp. 3–5 [in Ukrainian].

8. Lutsiv, Luka (2021). *Shevchenkiana. Literaturoznavstvo: zbirnyk naukovykh prats'* [Shevchenkiana. Literary studies: a collection of scientific works]. Lviv [in Ukrainian].

9. Makhal, Ya. (1926). Spomyn pro Shevchenkivski Svyata u Prazi [Memory of the Shevchenko Holidays in Prague]. *Studentskyi Vistnyk*, 3, pp. 2–3 [in Ukrainian].

10. Melnyk, I. (2014). Persha halytska knyha pro Shevchenka [The first Galician book about Shevchenko]. *Zbruch*. Retrieved from: <https://zbruc.eu/node/19727> [in Ukrainian].

11. Melnychenko, I. (2013). Makhal Yan [Makhal Yan]. *Shevchenkiv's'ka Entsyklopediya*, 4, pp. 119–120 [in Ukrainian].

12. Melnychenko, I. (2015). Perwolf Yozef [Perwolf Yozef]. *Shevchenkiv's'ka Entsyklopediya*, 5, p. 33 [in Ukrainian].

13. Narizhnyy, S. (1942). *Ukrayinska emigratsiya: kulturna pratsya ukrayinskoyi emihratsiyi mizh dvoma svitovymy viynamy*. Praha. 372 s. [in Ukrainian].

14. Nevrllyy, M.Ya., Babota, L. (2018). Makhal Yan-Hanush [Makhal Yan-Hanush]. *Entsyklopediya Suchasnoyi Ukrayiny*. Retrieved from: <https://esu.com.ua/article-67108> [in Ukrainian].

15. Rozdolska, I. (2020). Literaturno-ideolohichni dominanty literaturno-krytychnoyi postavy Luky Lutsiva-krytyka u 1920–1930-kh rokakh [Literary and ideological domanants of the literary and critical attitude of critic Luka Lutsiv in the 1920s and 1930s]. *Zakarpatski filolohichni studiyi*, 13/3, pp. 132–136 [in Ukrainian].
16. Kharchuk, R. (2021). Povernennya Lutsiva-shevchenkoznavtsya [The return of Lutsiv the Shevchenko expert]. *Zbruc*. Retrieved from: <https://zbruc.eu/node/105629> [in Ukrainian].
17. Yakymovych, B.Z. (2009). Lutsiv Luka [Lutsiv Luka]. *Entsyklopediya istoriyi Ukrayiny*. Retrieved from: http://www.history.org.ua/?termin=Lutsiv_Luka [in Ukrainian].
18. Yaremchuk (Rozdolska), I. (2013). Luka Lutsiv yak shevchenkoznavets' u zhurnali «LNV» – «Visnyk» [Luka Lutsiv as a Shevchenko expert in the LNV – Visnyk magazin]. *Naukovi zapysky*, 124, pp. 193–201 [in Ukrainian].
19. Yaremchuk (Rozdolska), I. (2015). Shevchenkoznavcha diyalnist Luky Lutsiva u SShA: problema khronolohiyi ta henetychnoho kontekstu [Shevchenko activity of Luka Lutsiv in the USA: the problem of chronology and genetic context]. «Apostol pravdy i nauky», Lviv. S. 325–334. [in Ukrainian].
20. Taras Szewczenko, studium przez Leonarda Sowińskiego, z dołączeniem przekładu «Hajdamaków». Wilno. Nakładem Michała Gałkowskiego, 1861. W drukarni A.H.Kirkora, str. (2) +LVIII + 127.
21. Taras Szewczenko, życie i pisma jego, napisał Gwido baron Battaglia. Lwów: Nakładem redakcji «Tygodnika Naukowego», 1865. 57 s.